

Sygn. akt VIII U 1059/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.05. 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z dnia 17.08. 2022 r. odmówił K. J. prawa do renty socjalnej od 1 lutego 2023 roku. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 11.05.2022 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

/decyzja - k.33 akt ZUS/

Odwołanie od tej decyzji wniósł ubezpieczony, podnosząc, że organ rentowy bezpodstawnie odmówił mu prawa do renty socjalnej z uwagi na stan zdrowia. Wniósł o przyznanie prawa do renty socjalnej.

/ odwołanie k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 4/

Na rozprawie w dniu 8.03.2024 r pełnomocnik wnioskodawcy z urzędu wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej z urzędu, oświadczając, że koszty nie zostały uiszczone w żadnej części.

/e – prot. 00:01:57/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. J. urodził się (...) Skończył szkołę specjalną zawodową w zawodzie kucharz, aktualnie uczy się w tej samej szkole w zawodzie cukiernika. Miał wydawane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność sprzężoną tj. autyzm i niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim. Był uprawniony do renty socjalnej w okresie 1.09.2021 – 31.10.2022 roku. Lekarz Orzecznik rozpoznał wówczas upośledzenie umysłowe lekkie oraz autyzm dziecięcy. Prawo do renty zostało przedłużone do 31.01.2023 roku na podstawie ustawy z dnia 2.03.2020 r o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem C. – 19(...).

/bezsporne – decyzja oraz dokumentacja orzecznicza w aktach ZUS/

W dniu 19.08.2022 r ubezpieczony złożył ponownie wniosek o rentę socjalną.

/wniosek – k. 20 akt ZUS/

Lekarz Orzecznik orzeczeniem z dnia 19.08. 2022 r. ustalił, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

/opinia lekarska – k. 25 akt ZUS/

Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 17.10.2022 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

/orzeczenie – k. 26 akt ZUS/

Decyzją z dnia 19.01.2023 roku organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do renty socjalnej z uwagi na brak całkowitej niezdolności do pracy.

/decyzja – k. 28 akt ZUS/

Lekarz Orzecznik orzeczeniem z dnia 13.04. 2023 r. ustalił, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

/opinia lekarska – k. 29 akt ZUS/

Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 11.05.2023 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

/ orzeczenie – k. 32 akt ZUS/

W konsekwencji zaskarżoną decyzją odmówiono ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej, uchylając decyzję z dnia 19.01.2023 roku.

/decyzja – k. 33 akt ZUS/

W sądowym badaniu psychologicznym stwierdzono upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim oraz całościowe zaburzenie rozwoju – autyzm, organiczne uszkodzenie (...).Z tych względów, pomimo, że iloraz inteligencji wskazuje na górną granicę upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim ma wiele deficytów funkcji poznawczych. Występuje u niego zaburzenie logicznego i przyczynowo – skutkowego myślenia, brak umiejętności oceny istoty sytuacji społecznych, brak krytycyzmu nie pozwalający na właściwą ocenę własnych możliwości intencji innych ludzi, nieumiejętność przewidywania skutków własnego działania i innych ludzi, łatwowierność i podatność na wpływy, zaburzenia pamięci, brak możliwości uczenia się nowego materiału, nie uczenie się na błędach. Występuje u niego sztywność myślenia i postaw. Nie jest samodzielny w załatwianiu swoich spraw, nie ma rozeznania w swojej sytuacji życiowej i nie potrafi go zdobyć. Nie potrafi gospodarować pieniędzmi. Jego cechy nie pozwalają mu na samodzielne życie. Wymaga wsparcia i opieki a także nadzoru i opiekowania. Jest całkowicie niezdolny do pracy, na stałe.

/opinia biegłego psychologa – k. 76-86/

W badaniu psychiatrycznym rozpoznano u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe lekkie oraz autyzm. Z powodu całościowego zaburzenia rozwojowego autyzmu i oraz upośledzenia umysłowego lekkiego jest całkowicie niezdolny do pracy na stałe. Nie rokuje na uzyskanie kompetencji do podjęcia pracy. Najprawdopodobniej w przyszłości będzie wymagał opieki instytucjonalnej.

/ opinia biegłego sądowego lekarza psychiatry – k. 113-116, opinia uzupełniająca – k.144/

Sąd dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone akta organu rentowego, dokumentację lekarską oraz opinie biegłych.

Sąd uznał, że sporządzone opinie są wiarygodne, gdyż sporządzone zostały przez biegłych o specjalnościach właściwych z punktu widzenia schorzeń, na jakie cierpi wnioskodawca w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji lekarskiej i bezpośrednio badanie odwołującego się. Biegli w sposób wyczerpujący określili schorzenia, jakie występują u ubezpieczonego i ocenili ich znaczenie dla jego zdolności do pracy, z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, albo w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub też w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej, odnosząc swą ocenę do wieku, wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i indywidualnych predyspozycji psychofizycznych.

Wskazać należy, iż zarzuty organu rentowego w stosunku do opinii biegłych stanowią jedynie polemikę z wnioskami końcowymi wynikającymi z tych opinii i nie mogą odnieść skutku tylko z tego powodu, że organ rentowy jest niezadowolony z treści sporządzonych w niniejszej sprawie opinii przez biegłych sądowych. Pisemne opinie biegłych zdaniem Sądu Okręgowego zostały sporządzone zgodnie z niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot i w sposób wyczerpujący wyjaśniają wszystkie wątpliwości w przedmiocie w jakim biegli wypowiedzieli się w swoich opiniach. Biegli zgodnie stwierdzili, iż u opiniowanego ujawniły się przesłanki wynikające z poziomu funkcjonowania intelektualnego, sprawności procesów poznawczych oraz stanu psychicznego, czy somatycznego,

powodujące całkowitą niezdolność do pracy. Stwierdzone przez biegłych upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim oraz autyzm powodują łącznie całkowitą niezdolności do pracy.

Podkreślić należy, że opinie w/w biegłych są rzetelne, obiektywne i jasne, w sposób przejrzysty i wyczerpujący opisują stan zdrowia wnioskodawcy, a przy tym biegli odnieśli się w pisemnych motywach opinii zarówno do dostępnej dokumentacji medycznej wnioskodawcy, jak i do wyników bezpośredniego badania skarżącego jakie przeprowadzili. Biegły psychiatra odpowiedział też na zarzuty podniesione przez pełnomocnika organu rentowego.

Można zgodzić się z organem rentowym, że opinia biegłego psychologa ma znaczenie pomocnicze, jednakże jej wnioski zostały w pełni potwierdzone przez biegłego psychiatrę.

Główny zarzut organu rentowego dotyczył orzekania całkowitej niezdolności do pracy przy stwierdzonym upośledzeniu umysłowym lekkim. Organ rentowy nie zauważa jednak, że u wnioskodawcy rozpoznano także całościowe zaburzenie rozwoju – autyzm, co podkreślił biegły psychiatra, co łącznie wpływa na ustalenie całkowitej niezdolności do pracy. Należy też podkreślić, że rozpoznanie upośledzenia umysłowego lekkiego nie stało na przeszkodzie przyjęcia całkowitej niezdolności do pracy przez organ rentowy na mocy decyzji z 2021 roku.

Należy także w tym miejscu przypomnieć, iż żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania (wyrok SN z 1999-10-20 II UKN 158/99 OSNAPiUS 2001/2/51).

Sąd nie jest obowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych strony tak długo, aż udowodni ona korzystną dla siebie tezę, i pomija je od momentu dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy (wyr. SN z 19.3.1997 r., II UKN 45/97, OSNP 1998, Nr 1, poz. 24). Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza podlegająca kontroli instancyjnej ocena, czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy (wyr. SN z 25.9.1997 r., II UKN 271/97, OSNP 1998, Nr 14, poz. 430).

Wskazać należy, że dla obalenia twierdzeń biegłego specjalisty nie wystarcza przeświadczenie strony, iż fakty wyglądają inaczej, lecz koniecznym jest również rzeczowe wykazanie, iż wystawiona przez biegłego opinia jest niespójna bądź merytorycznie błędna. Na gruncie rozpoznawanej sprawy poza twierdzeniami samej strony nie zostały przedstawione żadne merytorycznie zarzuty, które poddawały by w wątpliwość rzetelność wniosków biegłych, a informacje uzyskane od nich w procesie były wystarczające dla merytorycznego orzekania. W sprawie nie wykazano też, że z uwagi na istotne braki w materiale dowodowym nie pozwalające na ocenę kwestii spornej czy występujące nie dając się usunąć w żaden sposób sprzeczności, zachodziła potrzeba przeprowadzenia dowodu z opinii innych biegłych czy instytucji. Nadto z żadnej z opinii nie wynikała konieczność dopuszczenia dowodu z opinii innych biegłych. Sąd zatem pominął wniosek organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry jako zmierzający do przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 2194) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej,

przy czym osobie, która spełnia powyższe warunki przysługuje renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała albo renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa, która przysługuje przez okres wskazany w decyzji jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Z kolei w myśl art. 5 cyt. ustawy ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Natomiast w myśl art. 15 ust. 1 tej ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio: art. 12-14, art. 61, art. 78-81, art. 93 ust. 2, art. 98, art. 100 ust. 1 i 2, art. 101, art. 102 ust. 1, art. 104 ust. 4, art. 107, art. 114, art. 116 ust. 1b i 2, art. 118 ust. 1-5, art. 119 ust. 1, art. 121, art. 122 ust. 1, art. 126, art. 128, art. 129 ust. 1, art. 130 ust. 1, art. 133-135, art. 136a i art. 138-144 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy wydane na podstawie art. 128a tej ustawy;

Zgodnie z treścią art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Z dokonanych ustaleń wynika, że wnioskodawca spełnia warunek całkowitej niezdolności do pracy, a tylko ta okoliczność była sporna pomiędzy stronami.

W świetle poczynionych ustaleń stwierdzić bowiem należy, że wnioskodawca został uznany przez biegłych za osobę o takim stopniu naruszenia sprawności organizmu powstałym w warunkach określonym art. 4 ustawy o rencie socjalnej, które powoduje jego całkowitą niezdolność do pracy.

Z ustaleń wynika, że w sądowym badaniu psychologicznym stwierdzono u wnioskodawcy upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim oraz całościowe zaburzenie rozwoju – autyzm, organiczne uszkodzenie (...). Z tych względów, pomimo, że iloraz inteligencji wskazuje na górną granicę upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim ma wiele deficytów funkcji poznawczych. Występuje u niego zaburzenie logicznego i przyczynowo – skutkowego myślenia, brak umiejętności oceny istoty sytuacji społecznych, brak krytycyzmu nie pozwalający na właściwą ocenę własnych możliwości intencji innych ludzi, nieumiejętność przewidywania skutków własnego działania i innych ludzi, łatwowierność i podatność na wpływy, zaburzenia pamięci, brak możliwości uczenia się nowego materiału, nie uczenie się na błędach. Występuje u niego sztywność myślenia i postaw. Nie jest samodzielny w załatwianiu swoich spraw, nie ma rozeznania w swojej sytuacji życiowej i nie potrafi go zdobyć. Nie potrafi gospodarować pieniędzmi. Jego cechy nie pozwalają mu na samodzielne życie. Wymaga wsparcia i opieki a także nadzoru i opiekowania. Jest całkowicie niezdolny do pracy, na stałe.

W badaniu psychiatrycznym rozpoznawano u ubezpieczonego upośledzenie umysłowe lekkie oraz autyzm. Z powodu całościowego zaburzenia rozwojowego autyzmu i oraz upośledzenia umysłowego lekkiego jest całkowicie niezdolny do pracy na stałe. Nie rokuje na uzyskanie kompetencji do podjęcia pracy. Najprawdopodobniej w przyszłości będzie wymagał opieki instytucjonalnej.

W ocenie Sądu zarzuty organu rentowego podniesione w pismach procesowych dotyczące opinii biegłych w żaden sposób nie podważają ustaleń poczynionych przez Sąd w oparciu o te opinie biegłych, o czym była mowa powyżej.

Zgromadzony materiał dowodowy oceniony logicznie wskazuje, iż wnioskodawca w swoim stanie zdrowia według wskazań biegłych, jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia. Opinie ww. biegłych oceniające stan zdrowia wnioskodawcy stricte na dzień wydania zaskarżonej decyzji szczegółowo odnosiły się do podniesionych w sprawie zarzutów i wyjaśniały,

dlaczego naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonego przekłada się na całkowitą niezdolność świadczenia przez niego pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do renty socjalnej od dnia 1.02.2023 r na stałe.

O kosztach procesu (kosztach pełnomocnik z urzędu) Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. – jako strony przegrywającej proces, na rzecz wnioskodawcy kwotę 221,40 złotych – stosownie do treści § 15 ust. 1 oraz 3 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1935) w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieodpłatnej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 2437) – mając na uwadze orzeczenie TK w sprawie SK 78/21, SK 83/19, SK 90/22 oraz treść art. 122 kpc.